

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна професору кафедри
теоретичної і практичної філософії імені
Й.Б. Шада Олегу ПЕРЕПЕЛИЦІ
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, доктора філософських наук (спеціальність 09.00.04 – Філософська антропологія, філософія культури), доцента, професора кафедри теорії культури і філософії науки навчально-наукового інституту філософії, культурології, політології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна Титар Олени Володимирівни на дисертаційну роботу **Мязіна Микити Володимировича «Цифрова урбаністика: соціально-філософське осмислення»** подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії доктора філософії з галузі знань 03 – Гуманітарні науки, за спеціальністю 033 – Філософія.

1. Обґрунтування вибору теми дослідження.

Дисертація присвячена актуальній темі, а саме філософському розгляду цифрової урбаністики, її формування та функціонування. Цифрова урбаністика розглядається як новий простір епістемологічних трансформацій гуманітарного знання, у межах якого переосмислюються уявлення про раціональність, герменевтику і критичне мислення

Зокрема критикується точка зору про місто лише як проєкт архітектурної узгодженості. У новітніх умовах постає посилена актуальність запропонованого дослідження, оскільки цифрові технології стають не лише інструментом, а й

повноцінним актором у міському житті, різним чином впливають на просторову організацію міст, міську соціально-культурну динаміку, соціально-економічні процеси, а також на культурну ідентичність містян. Не достатньо осмислені і нові виклики цифрової урбанізації, зокрема питання контролю і приватності, цифрової нерівності, етичності алгоритмів.

Існуючі теоретичні роботи з філософії не достатньо глибоко розглядають питання цифровізації в побудові нових міст та самої концепції смарт-міста, а також не враховують низку факторів нової динаміки гуманітарного знання, що осмислюють філософію суспільства у зв'язку з новітніми технологіями, тому постає необхідність такого дослідження.

2. Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому і оформлення.

Дисертація представляє собою самостійне, завершене та цілісне наукове дослідження. Текст роботи добре структурований, відрізняється високим рівнем філософської методологічної культури та науковим стилем мовлення. Дисертація складається з анотацій двома мовами, вступу, трьох розділів, кожний з яких має підрозділи, містить загальні висновки та висновки до кожного підрозділу списку використаних джерел, додатку. Висновки дисертаційної роботи підкреслюють наукову новизну проведених досліджень та логічно виходять із викладеного матеріалу, достатньо повно його відображають, дають відповідь на поставлені в роботі мету та завдання дослідження.

Перелік використаної літератури включає 182 джерела, додатки містять список публікацій здобувача за темою дисертації, відгуки на дисертаційну роботу. Матеріал дисертації викладено в логічній послідовності та доступно для сприйняття. Дисертація написана науковим стилем мовлення, структура дисертації відповідає алгоритму, здійсненого автором дослідження.

Перший розділ «Феномен цифрової урбаністики та теоретично-методологічні засновки його осягнення» присвячений концептуальним завданням визначення основного смислового поля цифрової урбаністики.

Особливо методологічно плідним виглядає визначення «платформного урбанізму» («platform urbanism») (с.33, тут і далі посилання на дисертаційну роботу), а також осмислення Інтернету речей, що змінюють докорінно структуру міського простору. Дисертант своїми ідеями значно підсилює та продовжує роботу С. Барнс «Платформений урбанізм».

Враховуючи нові технологічні та антропогенні реалії, автор говорить про вихід за межі старого антропологічного та антропоцентричного уявлення про суть урбаністики, оскільки в нових реаліях місто постає як розширений «кібернетичний суб'єкт», що володіє здатністю до «регуляції, самонавчання та адаптації» (с.37). Все це утворює основу Смарт-сіті, Розумного міста. В Смарт-сіті включаються нові цифрові механізми картографування, відбувається інформатизація структури міста. У роботі докладно аналізуються і нові гібридні простори міста, зокрема доповнена реальність, віртуальні репрезентації публічного простору тощо.

В методології використана акторна теорія, аналіз постнормативної методології Дж. Ло та концепція «об'єктивованої рефлексивності» П'єра Бурдьє (с.48-51), ці дві методології вдало доповнюють одна одну, створюючи нову діалектику для міського простору та його мешканців.

Іншою методологічною новацією в дисертаційній роботі Микити Володимировича є розширене розуміння фрейм-аналізу, він доповнює роботи Д. Сноу (Snow), Р. Бенфорда (Benford), Ш. Маттен (S. Mattern) і на основі цього визначає інфраструктурний фреймінг як спосіб, у який «технічні системи та інфраструктурні об'єкти структурують не лише матеріальний, а й когнітивний та культурний досвід міста» (с.54). Важливо також, що дисертант аналізує наукову проблематику цифрового урбанізму у міждисциплінарному (с.57-64) та трансдисциплінарному контекстах (с.65-67).

У другому розділі «Онтологія суб'єкта: реконфігурація взаємин між людиною і розумним містом» аналізуються онтологічні зміни, що пов'язані з реструктуруванням світу мешканця диджиталізованого міста та антропологічні аспекти онтотопіки як порядку буття в сучасному місті, тісно пов'язаного

зокрема з проблемами цифрової тотальної видимості і присутності. Оскільки стали риси суб'єкта в умовах цифровізації та тотального масового візуального контролю ставляться під питання (с.75-77), то відбувається поява нового суб'єкта, цифрового двійника, «data double» (с.77), що здійснює «буття-для-іншого», де іншим виступає саме міське середовище.

Для позначення нових урбаністичних реалій автор застосовує поняття «Ontotopie», запропоноване трансцендентальним феноменологом Олександром Шнелом (Alexander Schnell) (с.80), розширюючи акторно-мережеву теорію Б.Латура. В новій онтотопії важливе місце тепер займає масове спостереження та постійна видимість. При цьому Digital Visibility з культурно-технологічного конструкта перетворюється на певний цифровий соціальний контракт, культурно-антропологічна та філософська природа цього контракту проаналізована, кінцевою метою цього контракту є функціонування datafied subject, тобто того суб'єкта, чиє існування фрагментується у вигляді даних, придатних для аналізу, передбачення та управління (с.90-91).

Такі трансформації суб'єкта в цифровому міському середовищі ставлять нагальне питання про розумне місто як постгуманістичний простір (підрозділ 2.5 дисертаційної роботи) і постання нової техносоціальності як певної аналітична рамки цифрової урбаністики (підрозділ 2.6 дисертаційної роботи).

Параметризм як система обчислюваного моделювання, в якій форма слідує за інформацією, стає основою цифрового урбанізму (с.105-107).

Третій розділ «Софт: дихотомія латентного та алгоритмічного» містить як критичну теорію софту в вигляді альтернативних логік (створення ігрових збоїв, хакінгу простору, розробки анти-гейміфікованих зон, де можливе інше, протестне переживання простору, інша етика тощо), так і філософсько-антропологічний аспект, де в Digital Anthropology проблема нової суб'єктності має вирішуватись у гібридній спільноті цифрового міста. Окремо розглянута гейміфікація урбаністичного простору.

При цьому гібридні спільноти цифрового міста стають інфраструктурним середовищем для виникнення перформативної соціальності, де зростає запитуваність суспільної події. Логіка перформативної соціальності у цифровому

місті розкривається через структуру, габітус і сценографію повсякденного, де поєднані «когнітивні події» та «афективні дії» (с.130)

Зміст, структура, оформлення дисертації та кількість публікацій відповідають вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 р. № 44 (редакція від 01.01.2024 р.), та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій».

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами.

Дисертаційна робота відповідає темі науково-дослідної роботи кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора Й. Б. Шада Навчально-наукового інституту філософії, культурології, політології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна «Філософські інтерпретації світу: від класики до постсучасності» (№ д/р 0125U003337), керівник професор кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора Й.Б. Шада, д. філос. наук, професор Корабльова Н.С.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Для обґрунтування наукових положень та висновків дисертант Микита Мязін звертається до широкої теоретично-методологічної бази, ґрунтовно пояснює та аналізує здобутки в обраному напрямку досліджень та демонструє відповідний рівень оволодіння методологією наукової діяльності.

Дисертація має логічну структуру, яка дозволяє розкрити поставлені дослідницькі завдання та досягти поставленої мети. Робота М. В. Мязіна має

чітку структуру дослідження, послідовність та аргументованість положень дисертації.

Методологічною основою дослідження є широкий спектр загальнонаукових та спеціальних підходів й методів наукового осмислення соціально-культурних та антропологічних явищ. При написанні дисертації М. В. Мязін застосував сучасні методи дослідження, логіка дослідження спирається на міждисциплінарний та трансдисциплінарний підхід.

Методи застосовано відповідно до поставлених завдань. Акторно-мережева теорія та матеріально-семіотичний метод є визначальними для аналізу цифрової урбаністики як соціотехнічного феномену та дослідження техносоціальності. Для дослідження того, як інтерфейси, архітектура і навігація організовують досвід перебування у цифровому місті застосований фрейм аналіз.

Концептуалізація онтотопіки забезпечується через топологічний аналіз. Концепція «об'єктивованої рефлексивності» Бурдьє використовується для аналізу ризиків цифрової тотальності, алгоритмічної сегрегації та гейміфікації міського простору. Трансдисциплінарний підхід як рамковий забезпечує інтеграцію цих методів і виведення дослідження на рівень філософських узагальнень щодо природи цифрової урбаністики загалом.

Викладення матеріалу, майстерно проведене обґрунтування висновків свідчить про глибокі фахові знання М.В. Мязіна стосовно питань, що вивчалися в дисертаційному дослідженні. Загалом аргументація та обґрунтування висновків подані чітко, фахово та послідовно. Висновки дисертаційної роботи відповідають завданням, є цікаві, обґрунтовані і вагомі у змісті поставлених завдань.

5. Основні наукові результати, одержані автором, та їх новизна.

Методологічною основою дослідження є широкий спектр загальнонаукових та спеціальних підходів й методів наукового осмислення соціально-культурних явищ.

За змістом дисертація розкриває обрану тему, в цілому вирішує поставлену мету та завдання дослідження. Дисертація структурована відповідно плану.

Стиль викладення матеріалу відрізняється науковістю, логічністю, послідовністю.

У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень і висновків, запропонованих особисто здобувачем. Наукова новизна полягає в тому, що дана дисертація є комплексним дослідженням з філософської концептуалізації цифрової урбаністики.

Вперше на підставі ґрунтовного аналізу досліджень з тематики цифрової урбаністики запропонований трансдисциплінарний підходу до досягнення феномену цифрової урбаністики, бо окремо взяті урбаністика, інформаційні технології, соціологія чи антропологія не можуть повністю пояснити це багатогранне явище. В наукових результатах дисертації показано, що місто в цифрову епоху є водночас культурно-соціальним та віртуальним простором, технологічною інфраструктурою і символічною реальністю.

Вагомим серед результатів дослідження є те, що вперше на підставі аналізу теоретичних та методологічних підвалини цифрової урбаністики, доведено трансдисциплінарну природу цифрової урбаністики, що виходить за межі окремих наук створюючи нове поле знань. Тобто, без трансдисциплінарного мислення цифрова урбаністика буде або технократичною (тільки про технології), або абстрактною (тільки про теорії), а не живою і цілісною.

Вперше дисертантом було запропоновано концепцію цифрової урбаністики як нової логіки розуміння міського простору, а не як сталого об'єкта, а як динамічного поля потоків даних, рухів і взаємодій.

Сформульовано авторську концепцію онтології гібридності цифрового міста, де головну роль відіграє не класична опозиція «людина/технологія», а акторно-мережева взаємодія, в цій взаємодії суб'єкт стає частиною інфраструктури, а інфраструктура – частиною суб'єктивного досвіду. Також теоретично важливим є обґрунтування концепту «техносоціальності» як визначальної характеристики цифрового міського середовища, що поєднує соціальне життя з алгоритмічними процесами, цифровими платформами та

мережевою логікою управління, цим самим долається дихотомія між людиною і технологією.

До суттєвих наукових результатів дисертації також слід віднести критичний аналіз ризиків цифрового міста таких, як цифрова видимість, алгоритмічна нерівність, урбаністичне переформатування соціальних відносин, привласнення міського досвіду через інтерфейси, а також показ гейміфікації простору диджиталізованого міста як нової соціотехнічної стратегії управління, що трансформує логіку участі в міському житті: містянин стає не лише «мешканцем», а «гравцем», залученим до системи взаємного оцінювання, нагляду і мотиваційних імпульсів.

6. Дотримання академічної доброчесності

На підставі вивчення тексту дисертації здобувача, наукових праць здобувача та Протоколу контролю оригінальності (перевірку наявності текстових запозичень виконано в антиплагіатній інтернет-системі Strikeplagiarism.com) встановлено, що дисертаційна робота виконана самостійно, текст дисертації не містить плагіату, а дисертація відповідає вимогам академічної доброчесності.

7. Практичне значення отриманих результатів.

Практичне значення отриманих автором результатів полягає в тому, що викладені в дисертаційному дослідженні положення, мають теоретично-прикладну спрямованість і можуть бути використані у освітньому процесі.

Практичне значення результатів роботи полягає в створенні системи оцінки урбаністики як технології упорядкування планування, адміністрування та управління містом, що дозволяє поширювати нові форми проведення соціальної корекції суспільства через величезний спектр практик (використання мобільних додатків для навігації, застосування штучного інтелекту для регулювання міського трафіку, аналіз даних про переміщення містян тощо).

Результати дослідження також можуть бути використані для поглибленого вивчення цифрової урбаністики, як фактору трансформації не лише

інфраструктури, але й тканини міського буття, що призводить до змін як особистої, так і колективної ідентичності.

Матеріали дослідження можуть бути використані у викладанні курсів з філософії культури, філософії науки, цифрової гуманітаристики.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Загалом дисертація оформлена відповідно наказу №40 МОН України від 12.01.2017 року. Мета наукової роботи досягнута. Завдання виконані у повному обсязі. Принципових і суттєвих зауважень до роботи не виникло, всі розділи були оцінені позитивно.

При рецензуванні роботи виникли деякі запитання, які пропонується обговорити в рамках наукової дискусії:

- 1) Чи достатньо концепції техносоціальності у ролі пояснювальної моделі, що пов'язує інфраструктурну суб'єктність як продукт сучасних соціальних змін і цифрову матеріальність як середовище її становлення (підрозділ 2.6. Техносоціальність як аналітична рамка цифрової урбаністики)? Можливо доцільно говорити про певний сучасний трансгуманістичний етап цієї техносоціальності?
- 2) Чи в цифровому місті збережеться публічність, простір публічного вибору, чи розширює цифрові сервіси та технічна оптимізація свободи громадян міста, чи просто урбаністична технізація алгоритмізує діяльність міста і має нейтральну філософсько-етичну природу?
- 3) Додавання означника «цифрова» у Вашому визначенні «Цифрова антропологія – це підгалузь антропології, що вивчає взаємозв'язки між людьми та цифровими технологіями» (с.122), чи змінює щось суттєво у антропологічному статусі людини. Цифрова архітектура, цифрова соціологія, цифрова етнологія, цифрова філософія, цифрова гуманітаристика, як означення «цифровий» змінює сутність та наповненість тієї чи іншої галузі, чи просто можливо застосовувати старі поняття, але уже у новій – цифровій – сфері.

- 4) Тактика «інтерфейсного привласнення», тобто спроби суб'єктів міського життя відновити контроль над цифровими інтерфейсами міста (с.142) може бути застосована лише для смарт-міста, чи актуальна для селища, та, наприклад, окремих «цифрових кочівників».

9. Загальні висновки щодо дисертаційної роботи.

Зміст дисертації засвідчує, що дисертація М. В. Мязіна являє самостійну завершену наукову працю, в якій представлено авторське розв'язання окреслених завдань. Висловлені автором гіпотези, висновки, узагальнення підтверджується отриманими результатами дослідження.

За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною і практичною значимістю дисертаційна робота **Мязіна Микити Володимировича «Цифрова урбаністика: соціально-філософське осмислення»** є завершеною самостійно виконаною науковою працею, а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 - Гуманітарні науки за спеціальністю 033-Філософія. Дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (редакція від 01.01.2024 р.). Дисертація оформлена згідно з вимогами Наказу МОН України від 12.01.2017 р. № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019 р.).

Офіційний рецензент:

Професор кафедри теорії культури і філософії
науки ННІ філософії, культурології, політології

Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,
доктор філософських наук, доцент

Олена ТИТАР

ТИТАР ОЛЕНА ВОЛОДИМИРІВНА

Результат перевірки підпису	Підпис вірний
П.І.Б.	ТИТАР ОЛЕНА ВОЛОДИМИРІВНА
РНОКПП	2817217367
Організація (установа)	ФІЗИЧНА ОСОБА
Код ЄДРПОУ	
Посада	
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для даних від Надавача)	15:16:57 22.06.2026
Сертифікат виданий	КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Серійний номер	5E984D526F82F38F040000007A19FF01AE30F906
Тип носія особистого ключа	Захищений
Алгоритм підпису	dstu4145
Тип підпису	Кваліфікований
Формат підпису	CAdES-T
Сертифікат	Кваліфікований

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна
професору Олегу Перепелиці
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента, доцента кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора
Й. Б. Шада Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, кандидата
філософських наук, Ільїна Іллі Вікторовича на дисертаційну роботу
**Мязіна Микити Володимировича «Цифрова урбаністика: соціально-філософське
осмислення»**, подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 033 – Філософія

1. Обґрунтування вибору теми дослідження.

Дисертація Микити Володимировича Мязіна «Цифрова урбаністика: соціально-філософське осмислення» вирізняється актуальністю та концептуальною сучасністю, оскільки присвячена аналізу того, як цифрові технології змінюють саму онтологію міського простору, повсякденності та людської присутності в місті. Автор переконливо показує, що цифрове місто більше не може розумітися як суто архітектурне чи соціальне середовище, адже алгоритми, платформи, навігаційні системи, інтерфейси та потоки даних стають активними учасниками виробництва урбаністичної реальності. Робота вдало поєднує соціальну філософію, урбаністичні студії, філософію соціального простору, постгуманістичні підходи та сучасні концепції цифрової культури, демонструючи високий рівень міждисциплінарної інтеграції.

Особливої уваги заслуговує залучення нового матеріалізму, акторно-мережевої теорії тощо, що дозволяє розглядати місто як гібридну соціотехнічну конфігурацію, де взаємодіють людські й нелюдські актори. Автор не зводить цифрову урбаністику до опису технологічних змін, а аналізує, як платформений урбанізм, алгоритмічне управління, цифрова видимість та гейміфікація простору трансформують соціальні відносини, тілесність, режими контролю та форми суб'єктивації. У підсумку дисертація постає як методологічно продумане й теоретично насичене дослідження, що робить вагомий внесок у розвиток сучасної соціальної філософії та філософії цифрового міста.

2. Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому і оформлення.

Дисертація Мязіна Микити Володимировича «Цифрова урбаністика: соціально-філософське осмислення» представляє собою самостійне, завершене та цілісне наукове дослідження, виконане за спеціальністю 033 «Філософія» у галузі знань 03 «Гуманітарні науки». Робота присвячена актуальній для сучасної соціальної філософії проблематиці – осмисленню цифрової урбаністики як нового соціотехнічного, антропологічного та культурного феномену. У центрі дисертаційного дослідження перебуває передусім філософське осмислення того, як діджиталізація змінює онтологію міста, структуру суб'єктності, форми приватності, соціальної взаємодії, тілесної присутності та повсякденного досвіду мешканця сучасного міста.

Текст дисертації добре структурований, викладений науковим стилем мовлення, відзначається послідовністю, концептуальною зібраністю та належним рівнем методологічної культури. Робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та одного додатка. У першому розділі розкрито феномен цифрової урбаністики та її теоретико-методологічні засади; у другому розділі досліджено онтологію суб'єкта в умовах реконфігурації взаємин між людиною і розумним містом; у третьому розділі проаналізовано софт як соціотехнічну структуру, цифрову матеріальність, інтерфейсне привласнення, гейміфікацію міського простору, критичний дизайн та антиігрові практики. Кожен розділ має внутрішню логіку, підрозділи та висновки, що дозволяє послідовно розкрити мету і завдання дисертаційного дослідження.

Висновки дисертаційної роботи логічно випливають із викладеного матеріалу, достатньо повно відображають зміст проведеного дослідження і дають відповідь на поставлені в роботі мету та завдання. Автор послідовно доводить, що цифрова урбаністика не може бути зведена лише до технологій Smart City, міського адміністрування чи цифрових сервісів, оскільки вона формує нову логіку міського буття, де фізичний, соціальний, функціональний, символічний та цифровий простори взаємно накладаються один на одного. Саме тому дисертація має не описовий, а проблемно-концептуальний характер.

Обсяг дисертації становить 190 сторінок, з них основного тексту – 169 сторінок. Список використаних джерел включає 182 найменування. Дисертація містить один додаток. Матеріал викладено в логічній послідовності та доступно для сприйняття, а структура дисертації відповідає алгоритму здійсненого автором дослідження: від постановки проблеми цифрової урбаністики та обґрунтування її трансдисциплінарної

природи – до аналізу суб'єктності, техносоціальності, цифрової видимості, платформеного урбанізму, параметризму, гейміфікації та критичної теорії софту.

Зміст, структура, оформлення дисертації та кількість публікацій відповідають вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами.

Дисертаційна робота Мязіна М. В. виконана в межах науково-дослідної роботи кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора Й. Б. Шада філософського факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна «Філософські інтерпретації світу: від класики до постсучасності» (№ д/р 0125U003337).

Зв'язок дисертації з цією науковою темою є безпосереднім і змістовно обґрунтованим. Дослідження цифрової урбаністики як соціально-філософського феномену дозволяє розкрити один із нових вимірів багатоманіття сучасних соціокультурних світів – діджиталізований простір міста, у якому людина існує не лише як мешканець фізичного середовища, а як суб'єкт даних, цифрових слідів, платформених взаємодій, алгоритмічної видимості та гібридної соціальності. Дисертація органічно вписується в проблематику кафедральної теми, оскільки аналізує нові форми соціального буття, що виникають на перетині людини, міста, технологій, культури та цифрових інфраструктур.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Сформульовані в дисертації наукові положення, висновки і рекомендації відзначаються достатнім ступенем обґрунтованості. Детальне ознайомлення зі змістом дисертаційного дослідження дозволяє стверджувати, що підхід здобувача до аналізу предмета дослідження є ґрунтовним, послідовним і концептуально вмотивованим. Дисертація має логічну структуру, яка дозволяє розкрити поставлені дослідницькі завдання та досягти заявленої мети – репрезентувати цифрову урбаністику як чинник впливу на формування антропо-культурного середовища сучасного міста.

Методологічною основою дослідження є широкий спектр філософських, соціально-теоретичних та міждисциплінарних підходів. Авторська теоретико-методологічна позиція побудована на концепціях Мануеля Кастельса про мережеве суспільство, Бруно Латура про агентність неживого, Люка ван Міделя про цифрові території, а також на принципах акторно-мережевої теорії та об'єктцентричної філософії. У роботі застосовано фрейм-аналіз, топологічний аналіз, матеріально-семіотичний метод, концепцію об'єктивованої рефлексивності П'єра Бурдьє, критичну теорію софту та трансдисциплінарний підхід. Вибір цих методів відповідає складності предмета дослідження, оскільки цифрове місто постає у дисертації як водночас соціальний простір, технологічна інфраструктура, символічна реальність і середовище формування нових типів суб'єктності.

Обґрунтованість висновків забезпечується тим, що автор послідовно співвідносить теоретичні положення з поставленими завданнями. У першому розділі обґрунтовано тезу про цифрову урбаністику як новий режим соціального мислення і доведено необхідність переходу від міждисциплінарного до трансдисциплінарного підходу. У другому розділі проаналізовано онтологічні зміни, пов'язані з діджиталізованим міським простором, цифровою тотальною видимістю, проблемою приватності, техносціальністю та постгуманістичним виміром Smart City. У третьому розділі розкрито значення софту, інтерфейсів, цифрової матеріальності та гейміфікації як механізмів організації міського досвіду і поведінки.

Викладення матеріалу, аргументованість положень і характер узагальнень свідчать про достатній рівень фахової підготовки здобувача та його здатність працювати зі складною філософською, соціально-теоретичною і урбаністичною проблематикою. Висновки дисертації логічно випливають із викладеного матеріалу, достатньо повно його відображають і відповідають заявленим меті та завданням дослідження.

5. Основні наукові результати, одержані автором, та їх новизна.

За змістом дисертація розкриває обрану тему, в цілому вирішує поставлену мету та завдання дослідження. Робота структурована відповідно до логіки авторського задуму: від визначення феномену цифрової урбаністики та її методологічного обґрунтування – до аналізу онтології суб'єкта в цифровому місті, а далі – до критичного осмислення софту, інтерфейсів, гейміфікації та алгоритмічних режимів управління міським простором. Стиль викладення матеріалу відзначається науковістю, логічністю та послідовністю.

У результаті проведеного дослідження автором сформульовано низку нових наукових положень і висновків. Наукова новизна полягає передусім у тому, що цифрова урбаністика розглянута не як суто прикладна сфера міського менеджменту або технологічного адміністрування, а як новий режим соціального мислення, що змінює самі основи розуміння міста, простору, соціальності та суб'єктності. Автор доводить, що цифрова урбаністика є не лише описом технологічних змін, а філософським проектом переосмислення міста як онтоtopії – порядку буття, сформованого взаємодією тіл, даних, інтерфейсів, алгоритмів, платформ, архітектури та цифрових інфраструктур.

Одним із важливих результатів є обґрунтування трансдисциплінарної природи цифрової урбаністики. У роботі показано ґносеологічну обмеженість як суто галузевого, так і традиційного міждисциплінарного підходу до вивчення цифрового міста. Автор доводить, що цифрове місто не може бути повністю пояснене ані урбаністикою, ані ІТ, ані соціологією, ані антропологією окремо, оскільки воно одночасно є соціальним простором, технологічною інфраструктурою, символічною реальністю та середовищем нових антропологічних змін. Саме тому цифрова урбаністика у дисертації постає як нове поле знання, яке потребує філософських категоріальних узагальнень.

Науково значущим є також застосування фрейм-аналізу до дослідження цифрових урбаністичних практик. Автор показує, що інтерфейси, навігаційні системи, архітектура, цифрові карти, міські застосунки, сенсори та платформи не лише забезпечують технічну взаємодію людини з містом, а формують рамки сприйняття, поведінки, тілесної орієнтації та афективного переживання простору. Таким чином, цифрове місто не просто керує простором, а конструює досвід перебування в ньому.

Важливим результатом дисертації є концептуалізація техносоціальності як визначальної характеристики цифрового міського середовища. У роботі доведено, що в умовах діджиталізованого міста межа між соціальним і технічним поступово зникає, а людська дія стає опосередкованою інфраструктурами – від GPS-навігації та платформених стимулів до розпізнавання облич, алгоритмічного управління і цифрових систем моніторингу. Технологія в такому контексті не є зовнішнім інструментом, а стає співучасником соціального процесу.

Суттєву новизну має аналіз платформеного урбанізму. Автор доводить, що цифрові платформи функціонують у місті не як нейтральні сервіси, а як нові урбаністичні суб'єкти, здатні здійснювати алгоритмічний контроль над мобільністю, доступом до простору, соціальними контактами та політикою участі. У дисертації переконливо показано, що цифровий урбанізм змінює саму логіку управління містом:

рішення дедалі частіше ухвалюються не публічно, а кодом; не політично в класичному сенсі, а інфраструктурно.

Окремим науковим результатом є дослідження ризиків цифрової тотальності: втрати приватності, алгоритмічної сегрегації, технологічного детермінізму, знеособлення участі та цифрової видимості. Автор показує, що цифрове місто створює нові можливості для комунікації, навігації, участі та управління, але водночас породжує нові форми контролю, залежності та підпорядкування, які діють через архітектуру, інтерфейс, дані і софт.

Новизною відзначається також аналіз гейміфікації міського простору. У дисертації гейміфікація розглядається як нова соціотехнічна стратегія управління, яка змінює логіку участі в міському житті. Містянин постає не лише як мешканець, а як «гравець», залучений до системи оцінювання, спостереження, мотиваційних імпульсів і поведінкових сценаріїв. Такий підхід дозволяє побачити у гейміфікації не тільки ресурс залучення, але і механізм м'якого примусу та нормалізації поведінки.

До вагомих результатів належить і розгляд параметризму як архітектурної новизни, що відповідає цифровим режимам проектування міського простору. Автор інтерпретує параметризм як естетичну мову цифрового міста, у якій форма стає варіативною, контингентною, залежною від потоків даних, а архітектура перетворюється на частину програмного коду міста. Також у роботі доведено, що критична теорія софту дозволяє деконструювати ілюзію свободи в цифровому просторі, демонструючи приховану логіку управління, розрахунку, оптимізації та алгоритмічного формування суб'єктності.

6. Дотримання академічної доброчесності.

На підставі вивчення тексту дисертації здобувача, наукових праць здобувача та Протоколу контролю оригінальності (перевірку наявності текстових запозичень виконано в антиплагіатній інтернет-системі Strikeplagiarism.com) встановлено, що дисертаційна робота виконана самостійно, текст дисертації не містить плагіату, а дисертація відповідає вимогам академічної доброчесності.

7. Практичне значення отриманих результатів.

Практичне значення отриманих автором результатів полягає в тому, що викладені в дисертаційному дослідженні положення мають теоретико-прикладну спрямованість і можуть бути використані у подальших дослідженнях цифрової урбаністики, соціальної

філософії, філософії техніки, цифрової гуманітаристики, урбаністичних студій, медіатеорії та постгуманізму. Результати роботи дають можливість поглиблено осмислювати цифрову урбаністику як чинник трансформації не лише міської інфраструктури, а й самої тканини міського буття, що призводить до змін особистої і колективної ідентичності.

Практичне значення дисертації полягає також у тому, що запропонована автором оптика дозволяє по-новому оцінювати процес формування урбаністичного простору в умовах діджиталізації. Робота показує, що цифрові інтерфейси, алгоритми, сенсори, платформи, мобільні додатки, системи штучного інтелекту та аналіз великих даних не тільки оптимізують управління містом, але і змінюють способи саморепрезентації мешканців, механізми соціальної належності, структуру публічного простору, режими приватності та форми переживання міського середовища.

Отримані результати можуть бути використані в освітньому процесі під час викладання соціальної філософії, філософії міста, філософії техніки, цифрової культури, цифрової гуманітаристики, сучасної урбаністики, медіафілософії та курсів, пов'язаних із проблематикою Smart City. Матеріали дисертації можуть бути корисними також для розроблення міждисциплінарних освітніх компонентів, присвячених цифровому суспільству, постгуманістичній суб'єктності, алгоритмічному управлінню, цифровій етиці та праву на місто.

Окреме практичне значення мають положення дисертації, пов'язані з аналізом цифрової видимості, приватності, алгоритмічної нерівності та інтерфейсного привласнення міського простору. Вони можуть бути використані для гуманітарної експертизи цифрових міських проєктів, оцінювання ризиків платформеного урбанізму, критичного аналізу Smart City-рішень, а також для розроблення більш етично чутливих підходів до впровадження цифрових технологій у міське середовище.

Практична цінність роботи полягає не лише у можливості застосування її результатів у науково-дослідній та освітній діяльності, а й у формуванні критичної мови для аналізу цифрової трансформації сучасного міста. Дисертація дозволяє побачити, що цифрове місто є не тільки простором інновацій, зручності та ефективності, але й простором нових форм контролю, видимості, залежності, алгоритмічного управління і боротьби за збереження людського виміру міського життя.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

1. У дисертації цифрова урбаністика розглядається переважно на рівні широких теоретичних моделей – платформеного урбанізму, техносоціальності, алгоритмічного управління, параметризму та цифрової суб'єктизації. Водночас хотілося б побачити більше конкретних прикладів функціонування цифрової урбаністики у сучасних містах, зокрема в українському контексті. Наприклад, яким чином цифрові платформи, системи спостереження, міські застосунки, сервіси навігації чи алгоритмічне управління транспортом вже сьогодні трансформують соціальний простір українських міст? Яким чином війна, цифровізація державних сервісів, системи сповіщення, волонтерські платформи чи міські Telegram-мережі змінюють повсякденний досвід мешканця міста? І як ставиться автор, наприклад, до пропозицій щодо заборони Telegram-мережі в Україні? Робота виграла б від більшої кількості емпіричних кейсів, які дозволили б показати, як саме описані автором теоретичні конструкції функціонують у конкретній урбаністичній реальності.

2. Однією з центральних тем дисертації є трансформація суб'єктивності в умовах цифрового урбанізму, зокрема через гейміфікацію, алгоритмічне управління, цифрову видимість та платформену соціальність. Автор переконливо демонструє, як цифрове місто продукує нові форми контролю, спостереження та «алгоритмічного повсякдення», однак при цьому логіка викладу часто залишається переважно паноптичною й значною мірою тяжіє до фукіанської оптики та дельозіанського суспільства контролю. Попри залучення Мішеля де Серто, критичного дизайну, міського хакінгу та антиігрових практик, питання колективних форм спротиву й альтернативних моделей цифрової соціальності розкривається значно меншою мірою, ніж механізми нормалізації та дисциплінування. Наприклад, у роботі не аналізується те, як сучасні покоління – зокрема Gen-Z – використовують цифрову інфраструктуру міста та соціальні мережі не лише як простір контролю, а і як інструмент самоорганізації, протесту, горизонтальної комунікації чи створення нових спільнот. У цьому контексті більш розгорнутий аналіз практик цифрового активізму, Telegram-мереж, локальних цифрових спільнот або нових форм урбаністичної солідарності міг би зробити дослідження більш збалансованим між логікою контролю та логікою емансипації.

3. У роботі детально аналізуються ризики платформеного урбанізму, алгоритмічного управління та цифрової видимості, а також пропонуються форми мікроспротиву – критичний дизайн, урбаністичний хакінг, антиігрові практики. Водночас у дисертації не до кінця прояснено, яку саме політико-філософську позицію займає автор щодо цифрового урбанізму загалом. Подекуди дослідження тяжіє до

постструктуралістської та анархічної логіки множинних мікропрактик спротиву, де свобода мислиться через локальні втручання, делегітимацію системи, уникнення алгоритмічного контролю та ситуативний «хакінг» простору. Однак при цьому у роботі також присутні елементи критичної соціальної філософії, пов'язані з необхідністю переосмислення інфраструктурної влади, платформеного капіталізму та колективного контролю над виробництвом цифрового простору. У зв'язку з цим хотілося б побачити більш чітке окреслення політико-філософських орієнтирів автора: чи йдеться переважно про анархічну мікрополітику спротиву, про критичну теорію цифрового капіталізму, чи про пошук певної моделі демократичного й емансипативного цифрового міста.

Зазначені зауваження мають переважно дискусійний і рекомендаційний характер, не впливають на завершеність дисертаційного дослідження, не знижують обґрунтованості одержаних результатів та не применшують їх наукової і практичної значущості.

9. Загальні висновки щодо дисертаційної роботи.

Микита Володимирович Мязін представив цілком самостійну й завершену кваліфікаційну наукову працю, ретельно виконавши завдання із соціально-філософського осмислення цифрової урбаністики в умовах сучасної цифрової культури, що повністю відповідає заявленій темі дослідження.

За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною та теоретико-практичною значущістю дисертаційна робота Мязіна Микити Володимировича «Цифрова урбаністика: соціально-філософське осмислення» є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що відповідає вимогам до кваліфікаційного дослідження на здобуття ступеня доктора філософії, а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 033 Філософія. Дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (редакція від 01.01.2024 р.). Дисертація оформлена згідно з вимогами Наказу МОН України від 12.01.2017 р. № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019 р.).

Офіційний рецензент:

доцент кафедри теоретичної і практичної
філософії імені професора Й. Б. Шада
філософського факультету
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна,
кандидат філософських наук,

Ілля ІЛЬІН

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 12:23:46 10.07.2026

Назва файлу з підписом: Рецензія Ільїн-Мязін.docx.asice
Розмір файлу з підписом: 32.7 КБ

Перевірені файли:
Назва файлу без підпису: Рецензія Ільїн-Мязін.docx
Розмір файлу без підпису: 29.9 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ІЛЬІН ІЛЛЯ ВІКТОРОВИЧ
П.І.Б.: ІЛЬІН ІЛЛЯ ВІКТОРОВИЧ
Країна: Україна
РНОКПП: 3233018752
Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 12:23:42 10.07.2026
Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Серійний номер: 5E984D526F82F38F040000001A0D3B01CBA69707
Тип носія особистого ключа: ЗНКІ криптомодуль ІІТ Гряда-301
Серійний номер носія особистого ключа: 011
Алгоритм підпису: ДСТУ 4145
Тип підпису: Кваліфікований
Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)
Формат підпису: 3 повними даними ЦСК для перевірки (CAdES-X Long)
Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.07.08 13:00

Голові
разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
професору Олегу ПЕРЕПЕЛИЦІ
майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора філософських наук (спеціальність 09.00.03 — соціальна філософія та філософія історії), професора, завідувача кафедри філософії та суспільних наук Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут» Артеменка Андрія Павловича на дисертаційну роботу Мязіна Микити Володимировича «Цифрова урбаністика: соціально-філософське осмислення», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 033 – Філософія

1. Обґрунтування вибору теми дослідження

Рецензована робота присвячена одній із найбільш динамічних тем сучасної соціальної філософії — трансформації міського простору під впливом цифрових технологій. Автор слушно зауважує, що діджиталізація переросла роль технічного інструментарію, перетворившись на «онтотопічний режим», що докорінно змінює структуру людського буття. В умовах формування «міст-алгоритмів» та платформного урбанізму, філософська рефлексія над антропологічними та соціальними наслідками цих процесів є не просто актуальною, а критично необхідною для розуміння майбутнього цивілізації.

2. Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому і оформлення

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків і списку використаних джерел. Обсяг загального тексту дисертації становить 190 сторінок (9 д.а.), з них основного тексту 169 сторінки (7,26 д.а.). Список використаних джерел містить 182 найменування.

У вступі обґрунтовано актуальність дослідження, вибір теми, визначено мету та завдання, об'єкт і предмет дисертаційного дослідження, визначено наукову новизну роботи і практичне значення отриманих результатів, описано методи, які були використані при проведенні дослідження, і особистий внесок здобувача. Ступінь обґрунтованості наукових положень.

Дисертація має логічну структуру, а виконання поставлених у роботі завдань чітко корелюють зі структурними частинами: завдання 1-3 – виконані у першому розділі; завдання 4-6 – у другому; 7-9 – у третьому розділі)

У межах першого розділу автором обґрунтовано статус цифрової урбаністики як нового режиму соціального мислення, що трансформує самі основи буття. Місто концептуалізовано як онтологічну конфігурацію та динамічний соціотехнічний процес, де мережева взаємодія людських і нелюдських акторів зумовлює безперервне перепрограмування простору. Застосування фрейм-аналізу дозволило довести, що цифрові інтерфейси та навігаційні структури не лише організовують поведінку суб'єкта, а й конструюють його чуттєвий досвід згідно з культурною логікою метамодерну.

У другому розділі проаналізовано феномен техносоціальності, де нівелюється межа між технічним та соціальним, а людська дія стає цілком опосередкованою інфраструктурою. Доведено, що цифрова урбаністика реалізується через платформений урбанізм, де алгоритмічний код перебирає на себе функції політичного управління містом. У ході дослідження ідентифіковано ризики цифрової тотальності: від алгоритмічної сегрегації до втрати приватності через механізми «м'якого» контролю, що діють на рівні архітектурних та інтерфейсних рішень.

У третьому розділі представлено гейміфікацію як ключовий інструмент формування дисциплінованої суб'єктивності, що поєднує естетику участі з жорсткими правилами платформ. Завдяки методам критичної теорії софту деконструйовано ілюзію свободи в діджиталізованому просторі, викрито латентну детермінацію дій користувача. Окремо досліджено параметризм як нову архітектурну парадигму, де форма постає не фіксованим об'єктом, а

варіативним протоколом, що перебуває в контингентній залежності від потоків даних.

У висновках представлені основні результати проведеного дослідження, практичне значення отриманих результатів і можливі шляхи їх використання, окресленні напрями для подальших філософських та міждисциплінарних досліджень в межах проблематики дисертації.

Список використаних джерел свідчить про те, що під час роботи було проаналізовано сучасні результати наукових досліджень як вітчизняних, так і закордонних дослідників. Серед опрацьованих джерел велика кількість іншомовних робіт, які введені сучасний вітчизняний науковий обіг вперше.

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, темами грантами

Дисертаційна робота є релевантною темі науково-дослідної роботи кафедри теоретичної та практичної філософії імені професора Й. Б. Шада філософського факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна «Філософські інтерпретації світу: від класики до постсучасності» (№ д/р 0125U003337)..

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень

Наукові положення дисертації базуються на солідному теоретичному фундаменті. Автор демонструє впевнене володіння широким спектром філософських напрямів. Ступінь обґрунтованості наукових положень роботи визначається цілісним трансдисциплінарним підходом, що поєднує класичну соціальну філософію з новітніми теоріями цифрового суспільства. Достовірність результатів забезпечена послідовним застосуванням акторно-мережевої теорії та фрейм-аналізу, які дозволили автору аргументовано довести трансформацію міського простору в динамічний соціотехнічний онтотопос. Висока наукова якість обґрунтування простежується у логічному переході від концептуалізації платформеного урбанізму до деконструкції алгоритмічного контролю та гейміфікації як засобів дисциплінування суб'єкта. Введення поняття техносоціальності та аналіз параметризму як архітектурного протоколу підтверджують внутрішню несуперечність авторської позиції, де

теоретичні висновки щодо ризиків цифрової тотальності та втрати приватності знаходять підкріплення в аналізі реальних інтерфейсних практик і софтверних структур сучасного Smart City.

5. Основні наукові результати отримані автором та їх наукова новизна

Дисертація Мязіна М. В. вирізняється високим теоретичним рівнем та оригінальністю методологічного синтезу. Робота є комплексним філософським аналізом трансформації міського простору під впливом діджиталізації. Автор розглядає місто не як статичну декорацію, а як динамічний соціотехнічний процес, де цифрові коди стають новою онтологією людського буття. До найбільш вагомих результатів, що визначають наукову новизну, слід віднести трансдисциплінарний підхід, завдяки якому автор майстерно поєднує акторно-мережеву теорію (Б. Латур), концепції мережевого суспільства (М. Кастельс) та об'єкт-орієнтовану онтологію. Це дозволяє вийти за межі антропоцентричного опису міста і представити його як асамбляж людських і нелюдських акторів.

Важливим внеском є подолання дихотомії «людина/технологія» є концептуалізація «техносоціальності». Автор доводить, що в цифровому місті інфраструктура стає частиною суб'єктивного досвіду, а індивід — частиною інфраструктурних потоків даних. І тут перше фрейм-аналіз застосовано для експлікації того, як цифрові інтерфейси та навігаційні алгоритми «дисциплінують» тілесність та конструюють афективний досвід містянина.

Слід відзначити сміливість автора у деконструкції «ілюзії свободи» цифрового простору. Виявлення механізмів «м'якого управління» через гейміфікацію та платформені протоколи додає роботі значної соціально-критичної ваги.

6. Практичне значення одержаних результатів

Практичне значення результатів роботи полягає у можливості їх використання для критичного аудиту та вдосконалення стратегій розвитку «Smart City», зокрема в аспекті гуманізації міських інтерфейсів та захисту

цифрових прав громадян. Розроблені концептуальні моделі техносоціальності та платформеного урбанізму можуть слугувати методологічною базою для експертної оцінки соціальних ризиків (алгоритмічної сегрегації та втрати приватності) при впровадженні міських цифрових сервісів.

Окремі положення дослідження щодо гейміфікації та параметризму мають прикладне значення для архітекторів, урбан-планувальників та розробників софту в контексті створення інклюзивних, етично орієнтованих міських просторів, що протидіють цифровій тотальності. Крім того, матеріали роботи можуть бути інтегровані в освітній процес при підготовці фахівців із соціології міста, цифрової антропології, архітектури та державного управління.

7. Дискусійні положення та зауваження до тексту дисертації

Попри загальну високу оцінку роботи, вважаємо за доцільне висловити певні зауваження та деякі аспекти дослідження для дискусії

Аналіз висновків дисертаційного дослідження Мязіна М. В. демонструє високий рівень концептуалізації, проте текст містить низку зон для «гострої» критичної деконструкції. Висновки звучать маніфестарно, що є доречним для філософського тексту, але створює певні методологічні пастки.

1. Пастка «ігрового детермінізму»

Автор стверджує, що цифрове місто як комп'ютерна гра — «це не просто метафора». Це сильне твердження, яке межує з онтологічним радикалізмом. Стверджуючи, що це не метафора, автор ризикує дегуманізувати об'єкт дослідження сильніше, ніж самі алгоритми, які він критикує. Чи не є таке порівняння «онтологічним редукціонізмом», який зводить складність міського життя до rule-based систем?

2. Проблема «Автора» та суб'єктності влади

Текст постійно апелює до «авторів», «власників» та «сценаріїв» гри. Тут відчувається надмірне спрощення природи влади. В епоху нейромереж та самонавчальних алгоритмів «автор» коду часто сам не розуміє, чому система прийняла те чи інше рішення (проблема «чорної скриньки»). Дисертант

наділяє владу суб'єктністю (хтось написав сценарій), тоді як сучасна критична теорія (той же Латур або Делянда, на яких посиляється дисертант) говорить про безсуб'єктну владу асамбляжів. Чи є цей «автор» людиною, чи це сама логіка капіталу/алгоритму, яка вже ніким не керується?

3. Романтизація хакінгу як «мікрополітики»

Автор подає міський хакінг як «соціальну самокорекцію» та шлях до емансипації. Це виглядає як «цифровий романтизм». По-перше, чи може «тисяча малих жестів» реально протистояти тотальній інфраструктурній владі? По-друге, хакінг сам по собі не є етично позитивним. Хакінг системи розумного міста може бути інструментом тероризму або корпоративного шпигунства. Автор наділяє хакінг апріорним «емансипативним» змістом, що є методологічно вразливим. Де межа між «емансипативним хакінгом» та звичайним вандалізмом чи кіберзлочинністю?

Зауважимо, що зазначені моменти не впливають на якість дисертаційної роботи і обґрунтованість висновків, до яких дійшов здобувач за результатами власних наукових розвідок. Крім того слід наголосити на тому, що в роботі досягнені результати, які для української наукової спільноти є інноваційними. Висновки надзвичайно сильні своєю теоретичною спрямованістю і є фактично «Маніфестом права на місто у цифрову епоху». Головний здобуток це перехід від сприйняття Smart City як «сервісу» до сприйняття його як «системи примусу».

8. Дотримання академічної доброчесності

За результатами аналізу дисертаційної роботи та публікацій автора порушення принципів академічної доброчесності не виявлено. Елементи фальсифікації чи фабрикації у наукових працях автора, як і у рукописі дисертації, відсутні.

9. Загальні висновки щодо тексту дисертаційної роботи

У дисертаційній роботі Мязіна Микити Володимировича «Цифрова урбаністика: соціально-філософське осмислення» виконане важливе наукове завдання: цифрова урбаністика обґрунтована як нова трансдисциплінарна

парадигма та соціотехнічний онтотопос, що трансформує архітектуру міського досвіду через гібридизацію фізичного та віртуального просторів. Виявлено, що платформений урбанізм змінює логіку управління містом із публічно-політичної на алгоритмічну, де цифрові інтерфейси виступають інструментами «м'якого» контролю та дисциплінування. Робота підсумовує, що сучасна урбаністична цивілізація переходить до етапу, де софт і код стають визначальними чинниками формування ідентичності, соціальних зв'язків в умовах сучасного українського суспільства.

За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною і практичною значимістю дисертаційна робота Мязіна Микити Володимировича «Цифрова урбаністика: соціально-філософське осмислення» є завершеною самостійно виконаною науковою працею, а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки», за спеціальністю 033 – «Філософія». Дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (редакція від 01.01.2024 р.). Дисертація оформлена згідно з вимогами Наказу МОН України від 12.01.2017 р. N 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019 р.).

Офіційний опонент,

доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедрою філософії та суспільних наук
Національного аерокосмічного університету
«Харківський авіаційний інститут»

Андрій АРТЕМЕНКО

АРТЕМЕНКО АНДРІЙ ПАВЛОВИЧ

Результат перевірки підпису	Підпис вірний
П.І.Б.	АРТЕМЕНКО АНДРІЙ ПАВЛОВИЧ
РНОКПП	2621116953
Організація (установа)	ФІЗИЧНА ОСОБА
Код ЄДРПОУ	
Посада	
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для даних від Надавача)	07:50:55 09.07.2026
Сертифікат виданий	КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Серійний номер	5E984D526F82F38F04000000221B2F022C40C007
Тип носія особистого ключа	Захищений
Алгоритм підпису	dstu4145
Тип підпису	Кваліфікований
Формат підпису	CAdES-T
Сертифікат	Кваліфікований

Голові
разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
професору Олегу ПЕРЕПЕЛИЦІ
майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

офіційного опонента доктора філософських наук,
професора *Газнюк Лідії Михайлівни*
на дисертаційне дослідження *Мязіна Микити Володимировича*
з теми

Цифрова урбаністика: соціально-філософське осмислення
на здобуття наукового ступеня
PhD доктора філософії за спеціальністю 03 – Гуманітарні науки
033 – Філософія

1. Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок з відповідними планами галузей науки. Сучасний етап розвитку цивілізації маркується масштабним розгортанням цифрових технологій, які вже давно вийшли за межі суто утилітарних інструментів і перетворилися на повноцінних онтологічних акторів, що конструюють нову соціальну реальність. У цьому контексті міський простір стає головною ареною та матеріальним втіленням діджиталізації. Феномен цифрової урбаністики вимагає не просто техніко-економічного аналізу чи архітектурного проектування, а глибокого соціально-філософського осмислення, оскільки він зачіпає фундаментальні виміри людського буття: трансформацію простору й часу, зміну когнітивних та афективних практик, переформатування суб'єктності та тілесності.

Актуальність дисертаційного дослідження посилюється наявністю низки гострих соціокультурних викликів, що супроводжують розгортання «розумних міст» (Smart Cities). Серед них: загроза тотального алгоритмічного контролю, криза приватності, поглиблення цифрової нерівності та ризик втрати класичного гуманістичного виміру міського

співіснування. Для вітчизняного гуманітарного дискурсу дана наукова робота має стратегічне значення, адже закладає теоретичний фундамент для розуміння соціотехнічних умов поствоєнної відбудови та модернізації українських міст з урахуванням європейських стандартів гуманізму та цифрової інклюзії.

Дисертаційне дослідження Мязіна Микити безпосередньо пов'язане з науковими планами та дослідницькими програмами в галузі гуманітарних наук, зокрема з розробкою тем, присвячених філософії техніки, соціальній екології, урбаністичним студіям та трансформації людської ідентичності в епоху інформаційного суспільства. Дана дисертаційна робота безпосередньо інтегроване в контекст сучасного світового та вітчизняного інтелектуального дискурсу в рамках науково-дослідної тема кафедри теоретичної та практичної філософії імені професора Й.Б.Шада : «Філософські інтерпретації світу: від класики до постсучасності» (№ д/р 0125U003337).

2. Оцінка структури та змісту дисертації. Структура дисертації є логічною, послідовною та відповідає поставленій меті й завданням дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатка. *У першому розділі* здійснено концептуалізацію феномену цифрової урбаністики, проаналізовано її основні складові та обґрунтовано теоретико-методологічний інструментарій дослідження. Особливу увагу приділено акторно-мережевій теорії, фрейм-аналізу та проблемі трансдисциплінарності урбаністичних студій. *Другий розділ* присвячений аналізу антропологічних та онтологічних трансформацій, які відбуваються в умовах цифровізації міського середовища. Автор розглядає проблеми суб'єктності, приватності, цифрової видимості, постгуманізму та техносоціальності, пропонуючи оригінальну концепцію онтотопіки як способу опису буття людини в цифровому місті. *У третьому розділі* досліджуються соціокультурні наслідки функціонування цифрових платформ і програмного забезпечення як прихованих механізмів організації міського простору. Значну увагу приділено проблемам цифрової антропології, перформативної соціальності,

гейміфікації міського середовища та новим формам алгоритмічного контролю. Зміст дисертації характеризується концептуальною цілісністю, належним рівнем теоретичної аргументації та внутрішньою логікою викладу матеріалу. Розділи взаємопов'язані між собою та послідовно розкривають авторський задум. Висновки до розділів і загальні висновки корелюють із поставленими завданнями та відображають основні результати проведеного дослідження.

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації. Високий ступінь обґрунтованості наукових результатів дисертації Микити Мязіна забезпечується глибокою теоретико-методологічною базою та послідовною логікою побудови дослідження. Автор спирається на авторитетні концепції, що стали класичними для сучасної соціогуманітаристики: теорію мережевого суспільства та «простору потоків» Мануеля Кастельса; акторно-мережеву теорію (ANT) Бруно Латура в контексті визначення агентності нелюдських (non-human) акторів; концепцію цифрових територій Люка ван Міделя; принципи об'єкт-орієнтованої онтології та критичної теорії софту.

Методологічний апарат є репрезентативним і релевантним поставленій меті. Застосування фрейм-аналізу дозволило автору експлікувати інтерфейсні взаємодії в місті, топологічний аналіз допоміг розкрити динаміку міських мереж, а матеріально-семіотичний метод унаочнив взаємозв'язок між фізичним простором міста та його цифровим кодом. Головний методологічний підхід – трансдисциплінарність обрано абсолютно виправдано. Він дозволив дисертанту вийти за межі суто емпіричних описів EdTech чи IT-інфраструктури та здійснити вихід на рівень фундаментальних філософських категорій (буття, простір, час, суб'єкт), через які тільки й можливо адекватно схопити гібридну природу сучасного міста.

4. Найбільш суттєві наукові результати, що містяться у дисертації

Рецензована праця характеризується високим рівнем наукової новизни. До найбільш суттєвих результатів, які заслуговують на увагу, належать такі:

1. Концептуалізація цифрової урбаністики як онтотопії: автор переконливо довів, що цифрова урбаністика є не просто сумою технологій, а новим режимом соціального мислення та конфігурацією буття (онтотопосом), де простір безперервно перепрограмується алгоритмами, даними та інтерфейсами.

2. Адаптація фрейм-аналізу до урбаністичних студій: вперше інструментарій фрейм-аналізу застосовано для експлікації того, як цифрові інтерфейси, навігаційні програми та візуальні структури організовують повсякденну поведінку, жести, емоції та тілесність містян, вписуючи їх у логіку культури метамодерну.

3. Експлікація платформного урбанізму: обґрунтовано, що цифрові платформи діють як нові самостійні урбаністичні суб'єкти, що здійснюють алгоритмічний контроль над мобільністю та доступом до простору, переносячи ухвалення рішень із публічно-політичної площини у площину інфраструктурного коду.

4. Розробка онтології гібридності та техносоціальності: автор вдало подолав класичну дихотомію «людина – технологія», представивши техносоціальність як фундаментальну структуру міста, де суб'єкт стає частиною інфраструктури, а інфраструктура – невід'ємним елементом суб'єктивного досвіду.

5. Критична деконструкція гейміфікації та софту: розкрито сутність гейміфікації міського простору як стратегії «м'якого примусу» та дисциплінування, що під виглядом ігрової свободи формує контрольовану суб'єктивність. Водночас на основі критичної теорії софту запропоновано філософські логіки протесту (хакінг простору, створення антигейміфікованих зон).

6. Осмислення параметризму в архітектурі: феномен параметризму розглянуто як естетично-алгоритмічну мову платформи, що робить

архітектурну форму не фіксованою, а контингентною (залежною від динамічних потоків даних).

5. Значення для науки і практики одержаних автором результатів.

Теоретичне значення роботи Мязіна Микити полягає в суттєвому збагаченні понятійно-категоріального апарату філософської урбаністики та соціальної філософії. Впровадження та обґрунтування таких концептів, як «онтотопія цифрового міста», «техносоціальність», «платформенний урбанізм» та «алгоритмічне управління» відкриває нову сферу знань про діджіталізований простір урбаністичної цивілізації в епоху постгуманізму та метамодерну.

Практичне значення отриманих результатів має виражений прикладний характер: розроблено методологічну систему оцінки урбаністики як технології адміністрування та планування сучасних міст.

Результати можуть бути використані органами місцевого самоврядування та урбан-планувальниками для мінімізації ризиків алгоритмічної сегрегації та етичних збоїв при впровадженні систем штучного інтелекту в управління міським трафіком. Матеріали дисертації є готовим підґрунтям для розробки нормативних та вибіркового навчальних курсів із соціальної філософії, філософії культури, урбаністичних студій та соціології простору для студентів вищої школи.

6. Рекомендації щодо використання результатів та висновків дисертації.

З метою максимальної реалізації потенціалу дисертаційного дослідження рекомендується:

1. Використати теоретичні положення роботи при підготовці стратегій цифрової трансформації міст України (програми «Цифрова громада», елементи «Розумного міста») для забезпечення пріоритету прав людини та антропологічного виміру над суто технічною оптимізацією.

2. Інтегрувати авторські напрацювання щодо критичної теорії софту та фрейм-аналізу інтерфейсів у навчальні програми підготовки фахівців за

спеціальностями «Урбаністика та просторове планування», «Архітектура», «Соціологія» та «Публічне управління».

3. Опублікувати основні результати дослідження у вигляді одноосібної монографії, що сприятиме ширшому залученню висновків автора до вітчизняного та європейського наукового дискурсу.

7. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Попри загальну високу оцінку та безсумнівну фундаментальність рецензованої кваліфікаційної праці, вважаємо за доцільне висловити кілька дискусійних зауважень та побажань:

1. Щодо меж антропологічних трансформацій: автор детально описує формування «алгоритмічно керованої суб'єктності» та вразливість людського тіла до цифрової класифікації. Проте виникає питання: чи залишаються в умовах тотального платформенного урбанізму автономні, позацифрові зони людського досвіду, які в принципі не піддаються діджиталізації та алгоритмізації? Хотілося б почути ширший коментар автора щодо онтологічних меж цього процесу.

2. Співвідношення метамодерну та постгуманізму: у роботі зазначається, що нова логіка цифрового міста корелює з парадигмою метамодерну та тенденціями постгуманізму. На наш погляд, логіка метамодерну (яка часто базується на осциляції, пошуку нової щирості та неоромантизмі) може вступати у структурний конфлікт із прагматичною, розрахунковою та дегуманізуючою логікою «міста-алгоритму». Бажано було б чіткіше розмежувати ці культурні парадигми в контексті їхнього впливу на містянина.

3. Дискусійною є теза про виникнення принципово нової антропології цифрового міста. Автор переконливо демонструє трансформації суб'єктності під впливом цифрових технологій. Проте інколи складається враження, що цифрове місто розглядається як середовище формування якісно нового антропологічного типу людини. На нашу думку, потребує додаткового обґрунтування питання про те, чи справді йдеться про нову антропологію, чи

радше про нові форми реалізації фундаментальних людських потреб, які залишаються незмінними.

4. Практична реалізація логік протесту: окреслюючи можливості деконструкції «ілюзії свободи» через хакінг простору та створення антигейміфікованих зон, автор залишається переважно в полі теоретичних абстракцій. Було б доцільно навести конкретні соціокультурні приклади (можливо, з європейського чи світового досвіду), де подібні анти-алгоритмічні практики протесту вже були успішно реалізовані на рівні міських спільнот.

Висловлені зауваження та дискусійні положення не знижують загальної високої оцінки дисертаційного дослідження. Навпаки, вони свідчать про складність і багатовимірність порушеної проблематики та відкривають перспективи для подальших наукових пошуків автора. Дисертація є самостійною, оригінальною та завершеною науковою працею, що робить вагомий внесок у розвиток сучасної соціальної філософії, філософської антропології та урбаністичних студій.

8. Дотримання академічної доброчесності

На підставі вивчення тексту дисертації здобувача, наукових праць здобувача та Протоколу контролю оригінальності (перевірку наявності текстових запозичень виконано в антиплагіатній інтернет-системі Strikeplagiarism.com) встановлено, що дисертаційна робота виконана самостійно, текст дисертації не містить плагіату, а дисертація відповідає вимогам академічної доброчесності.

9. Повнота висвітлення результатів дисертації в опублікованих працях. Дисертаційна робота Мязіна Микити є завершеним самостійним науковим дослідженням, яке присвячене актуальній проблематиці в царині антропології та соціокультурних аспектів урбаністики. Автор демонструє зацікавленість у предметі дослідження, намагаючись зберігати при цьому збалансованість суджень. Матеріали дослідження об'єктивно аналізуються і влучно узагальнюються. Усі висновки та пункти новизни мають всебічне обґрунтування. Обрані методологія та джерела дослідження сприяють

достовірності наукових результатів дисертації, котра однозначно має низку елементів наукової новизни.

Ключові положення та висновки дисертаційного дослідження, апробовано на наукових семінарах, міжнародних та всеукраїнських конференцій. Основні сюжетні лінії проблемного поля роботи та її результати висвітлені у статтях, надрукованих у вітчизняних фахових виданнях групи Б з філософських наук.

10. Висновок про відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження наукових ступенів».

Дисертаційне дослідження на тему «Цифрова урбаністика: соціально-філософське осмислення» є самостійною, завершеною, цілісною науковою працею, яка вирішує важливе наукове завдання – здійснення трансдисциплінарної концептуалізації цифрового міста як нового режиму соціального буття та антропокультурного середовища. Статті в ідейному і концептуальному плані висвітлюють основні положення дисертаційного дослідження. Робота пройшла належну апробацію, про що свідчить наукові статті та участь автора у наукових конференціях і семінарах та презентації дисертаційного дослідження. За рівнем актуальності, глибиною теоретичного аналізу, обґрунтованістю методології, науковою новизною та практичною значущістю результатів робота повністю відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 №40 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019) а її автор Мязін Микита Володимирович заслуговує на присвоєння йому наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 033 – філософія.

Офіційний опонент
доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри гуманітарних наук
Харківської державної
академії фізичної культури

Лідія ГАЗНЮК

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 14:38:24 05.07.2026

Назва файлу з підписом: Відгук офіційного опонента Газнюк Л.М. на дисертацію PhD Мязін М.В..pdf.asice

Розмір файлу з підписом: 201.8 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Відгук офіційного опонента Газнюк Л.М. на дисертацію PhD Мязін М.В..pdf

Розмір файлу без підпису: 202.2 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: Газнюк Лідія Михайлівна

П.І.Б.: Газнюк Лідія Михайлівна

Країна: Україна

РНОКПП: 2346300921

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 14:38:15 05.07.2026

Сертифікат виданий: "Дія". Кваліфікований надавач електронних довірчих послуг

Серійний номер: 514B5C86A1E5DA1104000000973909005F59E705

Тип носія особистого ключа: ЗНКИ криптомодуль ІІТ Гряда-301

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Кваліфікований

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.05.15 13:00